

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok III.

WARSZAWA, DNIA 27 LUTEGO 1926 R.

Nr. 4

TREŚĆ:

	str.		str.
Ruch służbowy	27	Wypełnianie rachunków kosztów dla zaprotestowanych do-	
Unieważnione akcje Banku Polskiego	27	kumentów zagranicznych	29
Kontrola zmian podpisów firm rejestrowanych	27	Wpływ stopy procentowej na rynek Stanów Zjednoczonych	30
Uzupełnienie „Spisu formularzy”	28	Emisja bankowa i skarbowa w Polsce i zagranicą	32
Niezwłoczne liczenie gotówki wpłacanej przez urzędy pocztowe i kasy skarbowe	29	Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach	33
Pośredniczenie w załatwianiu wymiany świadectw tymczasowych 6% pożyczki dolarowej z roku 1920	29	Stan gospodarczy Polski w 1925 roku	34

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Helena Drońska z Oddziału w Krakowie, Józef Medes z Oddziału w Częstochowie, Marjan Michalski z Oddziału Głównego w Warszawie, Dr. Józef Urbanek z Oddziału w Bielsku.

Emerytowanie.

Romuald Gulbin z Oddziału Głównego w Warszawie.

Unieważnione akcje Banku Polskiego.

(Dział I Spisu Okólników).

Numer kolejny	Imię i nazwisko pierwszego akcjonariusza	Odcinków		Numery akcji
		sztuk	po akcji	
38.	Jan Staniszewski	2	1	293571/2

Kontrola zmian podpisów firm rejestrowanych.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie złożone w Oddziale podpisy i pełnomocnictwa w obrocie żyrowym utrzymują się tak długo w mocy, dopóki Oddział nie otrzyma od posiadacza rachunku żyrowego pisemnego zawiadomienia o ich unieważnieniu. Ponieważ jednak właściciele rachunków żyrowych bardzo często nie przestrzegają tego obowiązku, wskutek czego mogłyby wyniknąć szkody tak dla nich samych jakoteż w pewnych wypadkach dla Banku, winny zatem Oddziały — przy badaniu w dziennikach urzędowych zmian w rejestrach handlowych dla uzupełniania informacji kredytowych — odnotowywać natychmiast na deklaracjach, względnie na pełnomocnictwach żyrowych wszelkie zmiany, dotyczące uprawnień podpisywania za daną instytucję.

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

a) Nowe formularze.

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
316.	Dziennik kruszcowy i za- łącznik do raportu kru- szcowego	bez	term.	Skarbiec Emisyjny (Dział Kruszcu)	książka i arkusz				III
369.	Ewidencja zapotrzebowani i zgłoszeń personelu	bez	term.	Wydział Personalny	arkusz				III
370.	Zawiadomienie Wydziału Przekazów Zagranicz- nych Oddziału Głównego o wpłacie Za- stępstwa na konto cze- kowe Nr. 280		1	Oddziały posiadające Za- stępstwa	kartka			W miarę potrzeby	I.18
371.	Broszurka dla klientów w sprawie depozytów	—	—	Oddziały i Wydział Depo- zytowy Oddziału Głównego	broszurka			W miarę potrzeby	I.3
391.	Wykaz wymiany oraz wpłat i wypłat biletami zdaw- kowemi i bilonem			Oddziały i Kasa Główna Oddziału Głównego	kartka	1			I.2, 7
400.	Białe czekii żyrowe		10	Polska Kasa Rządowa w Gdańsku	książeczka			W miarę potrzeby	I.20
419.	List z zawiadomieniem o sta- nie pozostałości na ra- runkach „Nostro“		kopja 10	Centralna Księgowość	kartka				II
422.	Załącznik do raportu ka- sowego na skupione i sprzedane obligacje 5% premj. poz. dolar. serji II		3	Oddziały i Wydział Papie- rów Wartościowych Oddziału Głównego	kartka	1			I.21
484.	Primanota sprzedaży 5% prem. poz. dolar. serji II		3	Centralna Księgowość	książka				II
512.	Księga sprzedaży 5% premj. poz. dolar. serji II podług Oddziałów		10	„ „	książka				II
513.	Księga skupu 5% premj. poz. dolar. serji II podług Oddziałów		10	„ „	książka				II
532.	Kartka wpłaty na r-ki żyrowe oprocentowane pracowników B. P.		10	Oddziały i Wydział Żyro- wo - Przekazowy Od- działu Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I.20

b) Unieważnione formularze.

89.	Raport obrotu gotówki przy wpłatach, wypła- tach i wymianie		1	Oddziały i Wydział Kaso- wy Oddziału Głównego	arkusz	1			I.7
517.	Zestawienie wykorzystane- go przez podawców kredytu w ciągu deka- dowego wykazu podaw- ców form. Nr. 540)		1	Oddziały i Wydział Weks- lowy Oddziału Głównego	kartka				I.5

SPROSTOWANIE. W Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 24 z dnia 31 grudnia 1925 r. należy przy formularzu Nr. 305 w kolumnie „Używany przez” umieścić: Oddziały i Wydział Papierów Wartościowych Oddziału Głównego zamiast Oddziały i Wydział Pożyczek Oddziału Głównego.

Niewzłoczne liczenie gotówki wpłacanej przez urzędy pocztowe i kasy skarbowe.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Z powodu zaległości w liczeniu gotówki wpłacanej w Oddziałach przez urzędy pocztowe wynikają liczne nieporozumienia i reklamacje w wypadkach ujawnienia braków.

Wprawdzie w § 20 instrukcji o obrocie gotówkowym między Bankiem Polskim a urzędami pocztowymi przewidziano, że szczegółowego przeliczenia złożonej gotówki może Oddział dokonać w nieobecności konwojenta pocztowego, nie wynika stąd jednakże wniosek odkładania tej czynności na czas późniejszy, który niejednokrotnie przedłuża się do kilku tygodni a nawet miesięcy. Zwłoka tak znaczna nie tylko nie leży w obustronnym interesie, lecz wręcz uniemożliwia skuteczność dochodzeń władz pocztowych, celem wyśledzenia winowajców rozmyślnych lub przypadkowych braków. Myślą przewodnią przepisu zawartego w powołanym paragrafie jest przy obopólnem zaufaniu zapobieżenie stracie czasu konwojenta pocztowego i w razie koniecznym pozostawienie przeliczenia najdalej na dzień następny a nie na dłuższy czas.

Wpłacane zatem nadmiary kasowe urzędów pocztowych należy liczyć bezpośrednio po złożeniu i kończyć liczenie najpóźniej dnia następnego oraz zaprowadzić jak najostrzejszą kontrolę w sortowni, ażeby nigdy nie dać powodu do uczynienia Bankowi najmniejszego zarzutu jakiegokolwiek nieformalności lub nieprawidłowości.

Uwagi powyższe mają znaleźć ścisłe zastosowanie również w odniesieniu do kas skarbowych.

Pośredniczenie w załatwianiu wymiany świadectw tymczasowych 6% pożyczki dolarowej z roku 1920.

(Dział VII Spisu Okólników)

Z tytułu wymiany świadectw tymczasowych 6% pożyczki dolarowej z roku 1920 na obligacje oryginalne przeprowadzono już ostateczne rozliczenie z Ministerstwem Skarbu, które w razie potrzeby załatwiać będzie dalszą wymianę tylko we własnym zakresie. Wobec powyższego Oddziały mogą odtąd jedynie pośredniczyć w przeprowadzaniu tej czynności.

O ile zatem klient zgłosi się z takim świadectwem, obowiązany jest Oddział wyjaśnić mu sprawę i na życzenie podjąć się komisowego załatwienia wymiany. Przyjęte świadectwo należy odesłać do Oddziału Głównego, Wydział Papierów Wartościowych, zaś klientowi wydać pokwitowanie i wyraźnie zaznaczyć, że tylko za jego zwrotem otrzyma oryginalne obligacje. Ponadto winien klient podać, pod jaką wartością ma być przesłane złożone świadectwo, a następnie oryginalna obligacja.

Za wykonanie tej komisowej operacji winna być liczona — oprócz poniesionych kosztów — prowizja w wysokości 1‰ (jeden pro mille) nominalnej wartości, minimum 1 złoty i księgowana na wolnej linii rachunku „Prowizja“ w przychodzie dziennika i raportu kasowego.

Wypełnianie rachunku kosztów dla zaprotestowanych dokumentów zagranicznych.

(Dział IX Spisu Okólników).

Dokumenty inkasowe nadsyłane z zagranicy w wielu wypadkach nie są opłacane przez płatników, skutkiem czego muszą być przez Oddziały protestowane a następnie zwracane wraz z aktem protestu Oddziałowi Głównemu. Stosując analogicznie zawarte w Wiadomościach Bankowych Nr. 5 z dnia 30 czerwca 1924 r. w artykule „Sposób wysyłki protestowanych weksli i dokumentów inkasowych” polecenie, dotyczące weksli i dokumentów krajowych, również do zagranicznych, wypełniają Oddziały także dla tych ostatnich rachunek kosztów protestu z pozostawieniem wolnej rubryki do wpisania odsetek zwłoki. Ponieważ jednak podawane przez Oddziały kwoty liczonej prowizji oraz kosztów porta są przeważnie błędne i niezgodne z taryfą stawek prowizyjnych lub też wprawdzie prawidłowe — lecz ze względu na specjalne stawki oznaczone przez Wydział Zagraniczny dla niektórych korespondentów niewłaściwe — poleca się odtąd w przygotowywanych rachunkach dla zaprotestowanych dokumentów zagranicznych wpisywać tylko same koszty protestu a pozostałych rubryk nie wypełniać, co uskuteczni dział inkasowy Wydziału Wekslowego Oddziału Głównego.

Wpływ stopy procentowej na rynek Stanów Zjednoczonych¹⁾.

Należy rozróżniać²⁾ siedem głównych typów stopy procentowej. Wymienione są one poniżej w porządku, odpowiadającym wielkości skali ich wahań.

1. Stopa procentowa stosowana na rachunkach on call'owych w New-Yorku. W ostatnich kilku latach przy rocznej sumie pożyczek wynoszącej od 1 do 2 $\frac{1}{2}$ miljarda dolarów — stopa ta waha się od 1% do 12% i więcej.

2. Stopa procentowa papierów handlowych wynosi od 3% do 9% i więcej — przyczem ogólna suma udzielonych pożyczek jest znacznie mniejsza, niż w wypadku pierwszym.

3. Stopa dyskontowa banków, należących do grupy t. zw. „Federal Reserve Banks” waha się w ostatnich latach od 3% do 7%. Ogólna suma udzielonych pożyczek wykazuje silne wahania, mianowicie od 3 miliardów do mniej niż 200 milionów.

4. Stopa procentowa, stosowana przez banki przy udzielaniu kredytów szerszej klienteli, t. zw. „bankowa stopa procentowa” (bank rate), charakterystyczna i typowa dla danej miejscowości i zmieniająca się zależnie od stopnia zamożności społeczeństwa, — we wschodnich finansowych centrach amerykańskich wynosi od 3 $\frac{1}{2}$ % do 7% lub nieco więcej dla mniej pożądanых pożyczek. W ostatnich latach ogólna suma udzielanych rocznie pożyczek wynosiła od 15 do 20 miliardów.

5. Stopa procentowa kredytu akceptowego, t. zw. stopa procentowa wolnego rynku (open market), zazwyczaj jest o 1% mniejsza od najniższej, t. zw. bankowej stopy procentowej, stosowanej względem szerszej klienteli (4).

6. Stopa procentowa obligacyj wynosi od 4 $\frac{1}{2}$ % do 7% i podwyższana bywa przy powiększaniu emisyj. Ogólna wartość obligacyj wynosiła w ostatnich latach około 80 miliardów. Z tych listy zastawne i obligacje wypuszczone przez różne związki (Corporations) przedstawiają wartość 40 — 50 miliardów, a obligacje państwowe i miejskie 30 miliardów.

7. Stopa procentowa hipotek wiejskich i miejskich waha się w ostatnich kilku latach od 5 $\frac{1}{2}$ % do 9 — 10% zależnie od miejscowości — przyczem wahania w danej miejscowości z roku na rok są nieznaczne. Ogólna wartość sum, ulokowanych na hipotekach miejskich, wynosiła w tym okresie około 15 miliardów, na hipotekach wiejskich — od 8 do 10 miliardów.

8. Oprócz wymienionych kredytów należy jeszcze wspomnieć o pożyczkach, udzielanych klientom przez przemysłowców, maklerów, hurtowników i drobnych kupców. Pożyczki te, mające na celu ułatwienie sprzedaży towarów, są krótko- i długoterminowe, a ich stopa procentowa waha się w dużych granicach. Nominalnie może nawet wynosić zero, t. j. cena towaru w gotówce i na kredyt może być taka sama. Naogół jednak stopa procentowa, stosowana w tych wypadkach, jest dosyć wysoka. Np. weksel z terminem 60-dniowym, wystawiony za zakupione towary, oprocentowany jest w stosunku 35% rocznie. Jest to najwyższa handlowa stopa procentowa stosowana poza lombardami.

Według powyższej klasyfikacji kredytów ogólna suma udzielanych rocznie pożyczek w Stanach Zjednoczonych w ostatnich latach wynosi w przybliżeniu 120 — 130 miliardów dolarów. W rzeczywistości suma ta jest o wiele miliardów większa, gdyż przy dokładnym rachunku uwzględnić należy t. zw. pożyczki podwójne, t. j. zaciągane przez jednych w celu udzielania kredytów drugim.

W jakim stosunku znajduje się ten wypożyczony kapitał do kapitału inwestowanego w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych? Odpowiedź na to nie jest łatwa. Ogólna suma kapitałów zakładowych³⁾, przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych wynosi około 50 miliardów. Możliwe jest, że więcej niż połowa tych kapitałów pochodzi z pożyczek (nie uwzględniając nawet pożyczek państwowych, chociaż znaczna ich część ulokowana jest w przedsiębiorstwach, np. w różnych miejskich instalacjach).

Jak to było uwidocznione powyżej dla większości pożyczek wahania stopy procentowej w krótkich okresach — fazach — (cyclical variability) są nieznaczne. Dla hipotek o wartości około 25 miliardów wahania te są przeważnie równe zeru. Podobnie niewielki wpływ na stosunki ekonomiczne wywiera stopa procentowa pożyczek rządowych o wartości ogólnej 30 miliardów.

¹⁾ Streszczenie artykułu: „Influence of Interest Rate on the Business Cycle” American Economic Review, December, 1925.

²⁾ Wygłaszana była np. teoria, że stopa procentowa papierów handlowych z terminem od 60 do 90 dni jest najbardziej typowa i że jej wahania są miarodajne dla innych rodzajów stopy procentowej. De facto stopa ta dotyczy pożyczek, stanowiących 1% wszystkich wypożyczanych kapitałów.

³⁾ Kapitały zakładowe wielkich przedsiębiorstw związkowych (Corporations) wynoszą około 30 miliardów. Kapitały mniejszych przedsiębiorstw, (których jest około 2 miliony z przeciętnym kapitałem 10.000 \$) obliczone są na 20 miliardów.

Największe znaczenie posiada tu t. zw. bankowa stopa procentowa, stosowana względem szerszej klienteli przez banki handlowe i odnosząca się mniej więcej do $\frac{2}{3}$ wszystkich pożyczek bankowych o ogólnej wartości około 20 miliardów dolarów. Trudno jest określić przeciętną stopę, stosowaną w tych wypadkach, gdyż nawet w jednym banku i w pewnym określonym czasie nie stosuje się jednej określonej stopy, lecz zmienia się ją zależnie od finansowego położenia dłużnika, opinii, jaką się cieszy w danym banku i innych czynników. Daje się to zwłaszcza zauważyć w wielkich bankach.

Istnieje jednakże tysiące banków w Stanach Zjednoczonych, gdzie nominalna stopa procentowa przez cały szereg lat faktycznie się nie zmienia, pozostając na poziomie od 6% do 7% zależnie od miejscowości, lub też od ustaw, obowiązujących w danym Stanie. Przyczem daje się tu zauważyć większa różnorodność tylko w warunkach, na jakich pożyczki są udzielane. Naprzykład waha się wysokość minimalnej sumy, którą klienci winni pozostawić w banku na swym rachunku. Dla wschodnich banków amerykańskich suma ta wynosi przeciętnie 20% całej pożyczki. Wskutek tego zaciągający pożyczkę ponosi koszty większe, niż to wynikałoby z nominalnej stopy procentowej, gdyż płacąc 6% nominalnie i będąc zmuszonym $\frac{1}{5}$ sumy pożyczonej deponować w banku — faktycznie płaci procent o $\frac{1}{4}$ stopy procentowej większy, to jest 7 $\frac{1}{2}$ %. Można przyjąć, że jest to najbardziej typowa stopa procentowa, stosowana w bogatych centrach Stanów Zjednoczonych, nie zmieniająca się z roku na rok ani też zależnie od faz życia ekonomicznego. Nie stosuje się to do największych banków w wielkich miastach.

Według danych statystycznych, przedstawionych przez Federal Reserve Board, dotyczących okresu od 1919 do 1924 roku t. zw. bankowa stopa procentowa (bank rate), stosowana przez wielkie banki New-Yorku (nie wiele różniąc się od stopy procentowej podobnych banków w 35-ciu głównych miastach Stanów Zjednoczonych), wykazywała następujące wahania: od 5 $\frac{1}{2}$ % w roku 1919 podnosi się ona do 7% w r. 1920 (pozostając zawsze poniżej stopy procentowej papierów handlowych, która w roku 1920 doszła do 8%, t. j. do rekordowej, nie notowanej od r. 1873 wysokości) i następnie począwszy od r. 1921 spadając do 4 $\frac{1}{2}$ % w roku 1922 i do jeszcze niższego poziomu w roku 1924. Wahania stopy procentowej w okresie od roku 1919 do r. 1924 osiągnęły dwa najbardziej skrajne punkty, jakie się dały zaobserwować w czasie ostatnich dwóch generacji. Poza New-Yorkiem wielkie banki wykazywały wahania mniejsze, mianowicie: nieco powyżej 7% i poniżej 5%. Należy więc przyjąć, że w tych granicach zamyka się średnia bankowa stopa procentowa wielkich banków w ostatnich latach. Jeśli uwzględnimy, że pożyczki, udzielane przez banki tych 35 miast, stanowią połowę pożyczek handlowych w Stanach Zjednoczonych i że bankowa stopa procentowa stosuje się do $\frac{2}{3}$ tych transakcyj — to wyżej wymienione wahania stopy bankowej wywierały swój wpływ na pożyczki o wartości około 10 miliardów. Pozostałe 5 — 10 miliardów pożyczek handlowych nie podlegały wpływowi tych wahań.

Silne wahania stopy procentowej od pożyczek pod zastaw akcyj i obligacyj wywoływały zwykle obawy, że mogą one wpłynąć na inne bankowe stopy procentowe i tem samem na życie ekonomiczne kraju. Obawy te okazały się nieuzasadnione. Kapitały, które zostały przyciągnięte do City New-Yorku wysokim oprocentowaniem, nie przekroczyły w żadnym okresie 3 do 4% wolnych (loanable) kapitałów kraju. Nadmierny przypływ kapitałów do New-Yorku i innych finansowych centrów daje się raczej zauważyć w okresach mniejszego zapotrzebowania, niż w czasie wzmożonej spekulacji akcjami. Jeśli uwzględnimy, że ogólna wartość pożyczek on call'owych wynosiła w ostatnich latach od 1 do 2 miliardów, nie można przypuszczać, aby stopa procentowa stosowana na tych rachunkach mogła w silniejszym stopniu wpływać na oprocentowanie wszelkich innych pożyczek, z jakich przemysł i handel korzystają.

W świetle wyżej powiedzianego uwydatnia się, że stopa procentowa większości pożyczek, udzielanych w Stanach Zjednoczonych, jest stała, t. j. zmienia się co jakiś szereg lat, lecz w swoich wahanach nie wykazuje faz krótkotrwałych. Dotyczy to także pożyczek bankowych¹⁾. Stopy procentowe, które zmieniają się w szerszych granicach i w krótszych odstępach czasu, odnoszą się stosunkowo do małej ilości pożyczek. Stopy procentowe, wykazujące maksymalne wahania, stosowane są tylko w nielicznych wypadkach. Z powyższych przesłanek wyprowadzić można następujące prawa:

¹⁾ Największa różnorodność, jak już wspomniano powyżej, tak co do wartości wypożyczonych kapitałów, jak i co do zmienności stopy procentowej wykazują pożyczki bankowe, udzielane pod zastaw akcyj i obligacyj stanowiących t. zw. „drugorzędną rezerwę“ banków. Stopa procentowa tych pożyczek o charakterze najbardziej płynnym może być w pewnych okresach b. niska. Bank jednak ma sposobność powetować sobie wszelką stratę, stosując w okresach szczupłości wolnych kapitałów niepomiernie wysoką stopę. Pożyczki te mogą być porównane do małego rezerwoaru, połączonego z wielkim obszarem wodnym. Małe wzniesienie się poziomu na wielkim obszarze powoduje natychmiast zalew małego rezerwoaru.

1. Zmienność stopy procentowej danego typu pożyczek jest odwrotnie proporcjonalna do ogólnej wartości wypożyczonych kapitałów t. j. im większe są kapitały wypożyczone, tem mniejsza zmienność stopy procentowej i odwrotnie.

2. Zmienność stopy procentowej jest także odwrotnie proporcjonalna do długości terminu pożyczki, t. j. największą stałość wykazuje stopa procentowa długoterminowych hipotek i obligacji, a najmniejszą — rachunków on call'owych.

3) Stopa procentowa wykazuje silne wahania tylko odnośnie do pożyczek postronnych (marginal).

Wzajemny stosunek życia ekonomicznego (business) i formy kredytu wyraża się przedewszystkiem w tem, że pożyczki bankowe wzrastają wraz z rozwojem operacji finansowych i handlowych i wykazują daleko mniejsze zmiany w związku z krótkotrwałymi fazami życia ekonomicznego, niżby to z ogólnie przyjętych poglądów wynikało.

Skąd więc pochodzi to powszechne przekonanie, że przebieg danej fazy życia ekonomicznego jest tak ściśle zależny od stopy procentowej? Prawdopodobnie stąd, że po pierwsze w okresie przedwojennym stopa procentowa była uważana przez businessmen'ów za najlepszy „Barometr” pozwalający orjentować się co do kierunku, jaki rozwój stosunków ekonomicznych przyjmuje — i po drugie, że stopa procentowa jest jednym z decydujących czynników, wpływających na spekulację giełdową.

W zakończeniu należy podkreślić, że na podstawie doświadczeń ostatnich 50-ciu lat i opierając się na pewnych danych, dostarczonych przez Federal Reserve Board zostało skonstatowane, że wpływ wahań stopy procentowej na przebieg operacji handlowych i bankowych jest mniejszy, niż jak powszechnie mniemano, i że stopa procentowa odgrywa raczej rolę barometru, lub też sygnału, ostrzegającego przed każdą większą zmianą — co niewątpliwie przyczyni się do wyświeetlenia nieraz poruszanej kwestji stabilizowania stosunków ekonomicznych, t. j. łagodzenia okresów przejściowych za pomocą zmiany stopy procentowej.

Emisja bankowa i skarbowa w Polsce i zagranicą.

Nietylko w Polsce obok biletów banku emisyjnego znajdują się w obiegu pieniądze papierowe państwowe. Podobne zjawisko spotykamy również w kilku innych państwach, posiadających walutę ustabilizowaną. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej obok Federal Reserve notes oraz Federal Reserve Bank notes obiegają pieniądze papierowe państwowe (United States notes oraz bilety Skarbu emisji 1890 r.), do których można również zaliczać bilety banków narodowych, ponieważ ich pokrycie winno się składać według ustawy zasadniczo z papierów procentowych państwowych. Nie można natomiast zaliczać do emisji skarbowej w Stanach Zjednoczonych t. zw. certyfikatów złotych i srebrnych, które właściwie są tylko zaświadczeniami państwowymi o zdeponowanym w kasach skarbowych kruszcu przez osoby prywatne.

W Anglii obok biletów Banku Angielskiego znajdują się w obiegu t. zw. „currency notes”.

W Niemczech obok Reichsbanknoten oraz Privatbanknoten są w obiegu Rentenbankscheine, zabezpieczone niemal wyłącznie długiem Rzeszy.

W Estonji równolegle z biletami Banku Estońskiego kursują bilety państwowe.

W Polsce wreszcie obok biletów Banku Polskiego znajdują się w obiegu bilety zdawkowe.

We wszystkich tych państwach znajdują się pozatem w obiegu monety zdawkowe oraz monety złote i srebrne (specjalnie dużo w Stanach Zjednoczonych). Tego rodzaju obieg musi być uwzględniony w ogólnej statystyce obiegu pieniężnego, lecz jest obojętny z punktu widzenia porównania emisji bankowej ze skarbową.

Następujące zestawienie pozwala się zorientować w rozmiarach emisji skarbowej w przeciwstawieniu do bankowej w wyszczególnionych wyżej państwach:

(w milionach i w % emisji skarbowej w stosunku do bankowej)

PAŃSTWO	Waluta	1 stycznia 1925			1 lipca 1925			1 stycznia 1926		
		bankowa	skarbową	%	bankowa	skarbową	%	bankowa	skarbową	%
Stany Zjednoczone . .	\$	1850	1001	54,1	1643	963	58,6	1748 ¹⁾	974 ¹⁾	55,7
Anglja	£	129,8	255,1	196,5	146,6	245,5	167,5	143,4	243,2	169,6
Niemcy	Mk.	2056	1835	89,3	2631	1672	63,5	3124	1476	47,2
Estonja	Emk.	1815	1747	96,3	1759	1480	84,1	1837	1651	89,9
Polska	Zł.	550,9	88,8	16,1	503,2	107,9	21,4	381,4	281,8	73,9

¹⁾ 1 grudnia 1925 r.

Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach.

P A Ń S T W A	Grudzień 1925	Styczeń 1926	Luty 1926	Data ostatniej zmiany
Holandja	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	2. 10. 1925.
Szwajcaria	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	22. 10. 1925. <i>23. IV. 1926 4% 4r 8 30%</i>
St. Zjednoczone	3 $\frac{1}{2}$	4	<i>3$\frac{1}{2}$</i> 4	8. 1. 1926.
Szwecja	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	8. 10. 1925.
Anglja.	5	5	5	3. 12. 1925.
Hiszpanja	5	5	5	23. 3. 1923.
Indje	5	5	5	19. 6. 1925.
Danja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	8. 9. 1925. <i>20. 10. 1926 4% 4r 8 30%</i>
Norwegja.	5	6	6 <i>5$\frac{1}{2}$</i>	12. 1. 1926.
Jugosławja	6	6	6	23. 6. 1922.
Rumunja	6	6	6	4. 9. 1920.
Francja	6	6	6	9. 7. 1925.
Czechosłowacja	6 $\frac{1}{2}$	6	6	12. 1. 1926. <i>13. III. 1926 6% 6r 20. 4r</i>
Belgja	5 $\frac{1}{2}$	7	7 $\frac{1}{2}$	1. 12. 1925. <i>20. 3. 1926</i>
Włochy	7	7	7	18. 6. 1925.
Litwa	7	7	7	10. 2. 1925.
Węgry	7	7	7	22. 10. 1925.
Japonja	7,3	7,3	7,3	15. 4. 1925.
Finlandja	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	29. 10. 1925.
Łotwa	8	8	8	16. 2. 1924. <i>27. III. 1926</i>
Niemcy	9	8	8 <i>7</i>	12. 1. 1926.
W. M. Gdańsk.	9	8	8	19. 1. 1926. <i>1. III. 1926 4% 4r 20. 4r</i>
Austria	9	8	8 <i>7$\frac{1}{2}$</i>	27. 1. 1926. <i>20. 3. 1926</i>
Portugalja	9	9	9	12. 9. 1923.
Grecja.	10	10	10	1. 8. 1925.
Bułgarja	10	10	10	16. 8. 1924.
Rosja	10	10	10	1. 7. 1922.
Polska.	12	12	12	12. 8. 1925.

STAN GOSPODARCZY POLSKI W 1925 ROKU.

WYSZCZEGÓLNIENIE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
PRODUKCJA.																
Węgiel kamienny w tys. ton	2.848	2.386	2.670	2.393	2.444	2.201	2.101	2.085	2.320	2.582	2.548	.	7.904	7.038	6.506	.
Surowica żelaza	26-6	23-0	27-7	27-2	28-7	26-6	24-9	24-1	25-1	26-0	27-9	.	77-3	82-5	74-1	.
Ropa naftowa	69-4	62-2	67-8	64-8	70-5	68-3	64-3	70-8	67-2	68-8	68-9	.	199-4	203-6	202-3	.
HANDEL ZAGRANICZNY.																
Wywóz w tys. zł	107.485	103.015	120.456	89.606	105.898	103.619	86.903	102.986	108.905	130.324	154.505	186.808	330.956	299.123	298.794	471.637
Przywóz " "	168.944	150.732	190.141	182.734	185.648	169.404	180.406	116.221	72.842	79.741	84.179	83.517	509.817	537.786	369.469	247.437
KOMUNIKACJA																
Kadunków kol. przewieziono ogółem	10.926	11.842	12.534	11.373	12.147	12.268	12.189	11.712	12.610	14.576	14.390	.	35.302	35.788	36.511	.
PRACA.																
Bezrobotnych na koniec miesiąca .	175.930	185.070	183.730	178.040	171.340	171.650	175.050	186.230	195.044	213.890	251.570	302.253	Przebieganie:			
													181.576	173.673	185.441	255.904
CENY.																
Wskaznik: (Rok 1914=100) cen hurt.	119-5	121-2	121-6	119-4	118-0	119-3	119-6	124-1	127-2	127-7	136-5	154-8	120-7	118-9	123-6	139-6
koszt. utrzym. w Warszawie	150-0	150-8	151-3	149-3	147-2	148-4	151-6	151-4	152-0	152-0	157-2	173-0	150-7	148-3	151-6	160-7
SKARBOWOŚĆ.																
Wydatki państ. ogółem . w mil. zł	203-8	157-7	167-3	161-9	152-1	188-5	190-4	152-7	155-5	133-6	167-0	217-3	528-8	502-5	498-6	517-9
Dochody " " " "	140-1	156-7	166-5	173-1	164-9	172-3	146-0	155-0	129-7	138-3	125-6	183-1	463-3	510-3	430-7	447-0
KREDYT.																
Obieg pieniężny w mil. zł	694-3	737-1	754-8	752-5	766-2	747-2	746-3	745-7	739-6	761-5	745-0	814-9	754-8	747-2	739-6	814-9
Bank Polski																
Bilety w obiegu. . . . w mil. zł	553-2	549-6	563-2	567-1	557-1	503-2	461-6	439-5	396-5	382-4	361-8	381-4	563-2	503-2	396-5	381-4
Zapasy złota.	104-2	107-0	116-6	117-4	118-6	120-1	121-7	131-9	132-0	132-3	132-6	133-6	116-6	120-1	132-0	133-6
Waluty obce i dewizy. . . .	242-1	206-3	259-4	216-1	172-5	119-8	91-5	63-0	71-7	60-9	59-5	69-7	259-4	119-8	71-7	69-7
Dyskonto weksli	270-4	286-2	306-6	294-6	296-6	299-3	302-9	285-4	292-3	289-8	280-1	289-3	306-6	299-3	292-3	289-3
Banki akcyjne																
Dyskonto weksli w mil. zł	158-6	176-8	188-2	202-5	207-3	222-8	228-8	194-4	180-5	177-6	168-3	.	188-2	222-9	180-5	.
Razem wkłady wszelk. typ. " "	224-6	240-5	272-2	296-7	301-3	300-5	336-4	289-6	247-6	229-9	226-2	.	272-2	300-5	247-6	.
Przebieganie:																
Kurs dolara w Warszawie. . w zł	5.18-5	5.18-5	5.18-5	5.15-5	5.18-5	5.18-5	5.18-5	5.30-4	5.84-1	5.98-0	6.50-8	9.09-8	5.18-5	5.18-5	5.44-3	7.19-5
Obroty Izb Rozrachunk. . w mil. zł	95-6	96-2	139-8	143-3	132-1	129-0	198-0	177-6	158-1	124-6	105-6	92-1	331-6	404-4	533-7	322-3

1) W 39 Bankach Związkowych.

2) W 37 Bankach Związkowych.

3) W 40 Bankach Związkowych.

4) W 36 Bankach Związkowych.